

N:o 174.

Af Herr C. J. Bergman: Om beviljande af arfvodesförhöjning åt underbefälet vid Gotlands nationalbeväring.

På Gotland har redan den stora tanken af allmän folkbeväpning varit, enligt tidsomständigheter och lokala förhållanden, i mer än ett halft århundrade realiserad. Med några få undantag är öns hela manliga befolkning från fyllda 18:de till och med 50:de året värnepliktig och vapenöfvad. Från det 18:de till och med 30:de året vapenöfvas manskapet såsom jägare och artillerister årligen sex dagar; införes efter 30:de året i rullorna såsom lätt infanteri, och bildar sedan, mellan 45 och 50 år en särskild trupp af pikförare eller reserv. Alla, som äro mellan 50 och 60 år, skola, när så behöfves, kunna uppåddas för att arbeta med yxor och spadar. Hvad angår den förstnämnda klassen af jägare och artillerister, har blifvit medgifvet, att "husbönder", "arrendatorer", "hufvudmän för rörelse" samt bevisligen "oumbärliga biträden", som icke fyllt 30 år, få uppföras i rullorna efter infanteriet under benämningen landtstorm, hvilken sistnämnda afdelning år 1865 dock endast utgjorde vidpass 400 man, medan Nationalbeväringens hela styrka bestod af 8,469 man, deraf 307 man artilleri och 8,162 man jägare och infanteri, eller med officerare, underofficerare, m. fl., summa 8,772. Manskapet får icke kommenderas utom ön; inga kroppstraff, inga andra extrajudiciela bestraffningar än arreststraff i föreskrifna gradationer få komma i fråga. Truppen består sig sjelf kläder och skodon, och åtnjuter därför slitnings-ersättning med 12½ öre per dag; dess dagtraktamente under mötestiden är 37½ öre. Manskapet väljer sjelft sitt underbefäl, som minst ett år skall tjenstgöra, och som öfvas vid årligt befälsmöte af sex dagar för jägarne och infanteriet, af tolf dagar för artilleriet. Dessutom äro för officerarne särskilda öfningsmöten anbefallda. Slutligen må nämnas, att den fosterländskt vackra, manliga sak, som under de sednare åren öfver hela fäderneslandet eröfrat åt sig så varma sympathier, Skarpskytteföreningarne, alltsedan år 1836 till både namn och verklighet funnits på Gotland uti de frivilliga skjutöfningsförbund, som bildats inom kompanierna.

Detta är i korthet hufvuddragen af det sannt fosterländska, på allmänlig värnepligt grundade nationalförsvar, som Gotlands befolkning år 1811 frivilligt åtog sig, och som den alltsedan med både trohet och belåtenhet efter bästa förmåga upprätthållit, oaktadt alla de uppoffringar, som dermed varit förbundna, och förlusten af mångtusende dagsverken, hvilka årligen genom exercis, mönstring och

persedelsbesigtning undanryckts jordbruket och näringarne. Ännu har Gotlands Nationalbeväringens hela verksamhet varit öfningar och vapenlek. I krigets hårda allvar har denna beväring ännu icke bestått sitt prof. Att emellertid dess uppgift blifvit utomordentligt svår, sedan ångkraften så betydligt förminskat de stora landstignings-äfventyr, för hvilka tillförene talrika truppmassor voro blottställda, torde numera icke kunna döljas. Gotlands Nationalbeväring står på sin klipp-ö midt i hafvet såsom en enslig utpost; men vi skola hoppas, att om den, så fort görligt blir, varder utrustad med tidsenliga vapen, och i öfrigt kärleksfullt uppmuntrad och understödd, skall den, med Guds hjälp, modigt och lyckosamt börja kampen för sin dyrbara Svenska frihet, till dess att, ifall fienden är öfvermäktig, moderlandet hinner räcka åt dotterprovinsen ett väpnadt handtag.

Bland de flera ogynnsamma förhållanden och brister, som vidlåda den Gotländska beväringens nuvarande organisation, vågar jag nu icke yrka på afhjelpandet af den tvifvelsutän stora obillighet, att beväringens officerare i hänsyn till lönevilkor och pensionsrätt äro sämre lottade än indelta arméens officerare, oakadt de förre aflägga samma skicklighetsprof och hafva dels större, dels nästan enahanda tiensteskyldigheter, som de sednare, af hvilket missförhållande måste följa, att unge män af framstående duglighet, äfven bland provinsens egna barn, helst söka sig in vid regementerna på fastlandet. Men jag tager mig friheten, att här påpeka den brist, som för närvarande otvifvelaktigt är den mest i ögonen fallande, den nemligen att underbefälet, i följd af beväringens och ortens förhållanden, i allmänhet icke kan erhålla den öfning och säkerhet, som är af nöden. Af hvilken stor vikt ett fullt dugligt och pålitligt, genom tjenstgöring under en följd af år med sitt yrke förtroget underbefäl öfverallt är, och helst på Gotland, der af lokala skäl det s. k. lilla kriget torde blifva det hufvudsakliga, och således skicklig ledning af mindre och spridda afdelningar blir en högviktig angelägenhet, behöfver här blott antydast. För närvarande undergår underbefälet vid artilleriet tvänne veckors och det vid infanteriet en veckas öfning vid årliga befälsmöten. Och till minst ett års tjenstgöring är, såsom ofvan nämndes, den till underbefäl valde beväringsskyldige förpligtad. När detta år är förlidit, begär ofta den valde sitt afsked, hvilket i synnerhet inträffar i de sämst aflönade arfvodesklasserna, och han intager då åter sin plats bland manskapet. Hans ekonomiska villkor tillåta honom vanligen icke, att hvarje år, mot ett så ringa arfvode, under både befäls- och kompani-möte vara borta från de arbeten eller den legotjenst, hvaraf han har sin utkomst. Beloppen af underbefäls-arfvodena, sådana de till antal och summa i gällande stat äro bestämda, medföra ock andra olägenheter, hvilka af vederbörande lära blifvit, ehuru utan önskad påföljd, anmälda. Endast vid 23 af beväringens 30 kompanier finnes tillräckligt antal underofficerare. Enär korporaler af 1:a klassen hafva 48 R:dr i årligt arfvode, och de af 2:a klassen 36 R:dr, men furirerna af 2:a klassen blott 30 R:dr, så eftersträfvat nästan aldrig någon af

dessa korporaler att väljas till furir, hvaraf stundom följer, att korporaler, som tjenat flera år i denna grad, blifva ställda under befäl af underofficerare, hvilka såväl i kännedom af instruktion och reglemente, som ock i praktisk duglighet äro dem vida underlägsna. Äfvenledes blir ofta följd, att husbönder, som blifvit korporaler, komma att stå under befäl af sina unga tjenare, hvilka, i brist på andra, måst väljas till furirer af andra graden. Att för en högre och ansvarsfullare grad arfvodet är lägre än för en ringare och lägre grad, torde ingalunda vara lämpligt. En något förändrad reglering och en billig arfvodesförhöjning torde derföre vara af behovet påkallade.

Med afseende äfven på de fordringar, som äro ställda på artilleriets underbefäl, nemligen mera omfattande examina, hvilka inom underofficersgraden kräfva en eller par terminer vid artilleriläroverket, samt vidare, att befälsmötet här, utom de tvenne ofvannämnda veckorna, upptager för dem, som icke förut beviljat befälsmöte, ännu en tredje vecka — med afseende på allt detta torde äfven för detta vapen någon arfvodesförhöjning vara behöflig.

Af dessa skäl, och i enlighet med det förslag, som af Militärbefälhafvaren på Gotland i underdånigt memorial af den 28 Juli 1865 blifvit framställt, vågar jag vördsamt föreslå,

att det arfvodesbelopp, som för närvarande till *artilleriets* vid Gotlands Nationalbeväring underbefäl utgår med R:dr 3,330 R:mt måtte ökas med R:dr 840, samt att den blifvande summan, 4,170 R:dr, måtte på följande sätt fördelas:

åt 2 styckjunkare (nu à 225) à 300. .	R:dr	600.
„ 6 sergeanter (nu à 150) à 175. .	„	1,050.
„ 12 förste konstaplar (nu à 75) à 90. .	„	1,080.
„ 24 andre dito (nu à 45) à 60. .	„	1,440.
		<u>4,170.</u>

samt att arfvodesbeloppet till *infanteriets* underbefäl, hvilket belopp nu utgår med R:dr 19,906, måtte ökas med R:dr 18,194, samt att den blifvande summan, 38,100 R:dr, måtte på följande sätt fördelas:

åt 30 sergeanter (nu 23, à 150) à 250	R:dr	7,500.
„ 60 furirer af 1:a klassen (nu 46, à 100) à 150. .	„	9,000.

(Enär Nationalbeväringen nu, enligt gällande konvention, bör hafva 165 underofficerare, återstår af detta antal 75 stycken.)

åt 75 furirer af 2:a klassen (nu à 30) à 80. .	R:dr	6,000.
„ 60 korporaler af 1:a d:o (nu à 48) à 60. .	„	3,600.
„ 120 d:o af 2:a d:o (nu à 36) à 50. .	„	6,000.
„ 150 återst. v. korporaler (nu à 18) à 40. .	„	6,000.

38,100.

Såsom

Såsom vilkor för nu vid infanteriet tjänande underbefäl att komma i åtnjutande af de förhöjda arfvodena, bör föreskrifvas ett tvänne veckors årligt befälsmöte.

Varande sålunda till nämnda löneförbättringar ett anslag erforderligt af summa 19,034 R:dr.

I den händelse, att Statsverkets tillgångar för närvarande icke skulle medgifva nyssnämnda anslag, vågar jag alternativt föreslå,

att Riksdagen till de sju kompanier, som vid sednast uppgjorda indelning af Nationalbeväringens infanteri och i derefter reglerade stat, af något misstag kommit i saknad af det antal underbefäl, som finnes vid de 23 öfriga kompanierna och hvilket erfarenheten funnit högst behöfligt, måtte anslå, enligt nu gällande arfvodesbelopp,

åt 7 sergeanter à 150 . . . . R:dr 1,050.

samt åt 14 furirer af 1:a klassen à 100 „ 1,400. 2,450 R:dr.

Ett exemplar bifogas af: "Några ord till skarpskytterörelsens vänner om Gotlands nationalförsvar" af G. von Axelson (Stabschef vid Gotlands Nationalbeväring), der konventionen är införd sid. 5 ff. och nu gällande lönestat sid. 25—28.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1867.

C. J. Bergman.

N:o 175.

Af Herr G. Kolmodin: Derom att de i Kongl. Kungörelsen den 27 September 1861 fastställda bidrag af allmänna medel till utflytningar vid laga skiften måtte för Gotland höjas till dubbelt belopp.

Då Kongl. Maj:ts nådiga Stadga af den 4 Maj 1827 om skiftesverket i Riket icke på Gotland vunnit tillämpning förr än år 1859; så är frågan om laga skiften derstädes ännu att betrakta såsom en nästan ny fråga. — De mångfaldiga betänkligheter mot laga skiften, hvilka förefunnits hos flertalet af provinsens jordbrukare och vållat det långa uppskofvet med tillämpningen af ofvannämnda nådiga Stadga, hafva visserligen icke på långt när försvunnit; men saken är numera i gång och skall väl inom en icke alltför

Bih. till Riksd. Prot. 1867. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 12 Häft.